

Vedlegg:

Nærmere om hvordan gjøre vurderingene og synliggjøre disse i plansaker

Det vil komme flere veiledere om naturmangfoldloven som er relevante for planbehandlingen. Videre vil det komme en ny veileder om konsekvensutredning av overordnede planer, der naturmangfold vil omtales.

Det følgende er en huskeliste for kommunal planlegging:

Naturmangfoldloven § 8 om kunnskapsprinsippet:

Denne kunnskapen skal primært baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, både vitenskapelig og erfaringsbasert, og legges til grunn tidlig i planprosessen. Det skal framgå om kravene til kunnskapsgrunnlaget er oppfylt. Dette har betydning for anvendelsen av de øvrige prinsippene.

Sentrale tema	Kilder på Internett
Hvilke økosystemer, naturtyper eller arter berøres av planen?	Direktoratet for naturforvaltning WMS
Hvilke effekter vil planen ha på økosystemer, naturtyper og arter?	
Hvordan er tilstanden for de aktuelle økosystemer, og utviklingen i antall lokaliteter av naturtypene og bestandene på landsbasis og på stedet, jf. blant annet naturindeksen?	Naturindeks for Norge
Foreligger det faglige rapporter og utredninger om naturmangfold i det aktuelle planområdet, skal denne informasjonen brukes.	
Foreligger det erfaringsbasert kunnskap (fra lokalsamfunnet, kommuner og andre myndigheter) om det aktuelle planområdet, skal denne informasjonen brukes. Foreninger og organisasjoner besitter ofte mye kunnskap.	Norsk Botanisk Forening Norsk Zoologisk Forening Norsk Ornitologisk Forening
Vil planen påvirke truede og nær truede arter på Norsk rødliste for arter 2010?	Rødlista og artsportalen
Vil planen påvirke truede og nær truede naturtyper på Norsk rødliste for naturtyper 2011?	Naturtypebasen
Vil planen påvirke utvalgte naturtyper eller prioriterte arter?	Rødlista og artsportalen Naturtypebasen
Vil planen påvirke verneområder, nærområder til	Naturbase

verneområder, marint beskyttede områder eller vernede vassdrag (jf. verneplan for vassdrag)?	Direktoratet for naturforvaltning WMS
Vil planen påvirke tilstanden i vannforekomster?	Vannmiljø
Vil planen påvirke utvalgte kulturlandskap?	Naturbase
Vil planen påvirke miljøregistreringer i skog?	Miljøregistrering i skog
Vil planen påvirke inngrepsfrie naturområder (INON)?	INON i Norge
Vil planen påvirke områder eller naturtyper som er spesielt verdifulle for naturmangfold?	Naturbase
Er det kunnskapsmangel?	
Hva er det vi eventuelt mangler kunnskap om?	

Dette må ses i sammenheng med kravene i plan- og bygningsloven § 4-2 første og annet ledd (Planbeskrivelse og konsekvensutredning).

Det følger blant annet av første ledd at alle planer etter loven skal beskrive planens formål, hovedinnhold og virkninger. Dette gjelder uansett planens omfang og betydning. Regelen er i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige regler om krav til sakens opplysning og begrunnelse for et forvaltningsvedtak. Dette omfatter også virkninger for og begrunnelser knyttet til naturmangfold.

Etter annet ledd om konsekvenser for nærmere bestemte planer, jf. forsk. 26. juni 2009 nr. 855 om konsekvensutredninger, Vedlegg III. Rammer for krav til innhold i konsekvensutredningen, første ledd bokstav b skal det gis en beskrivelse og vurdering av virkningene på "naturens mangfold (dyre- og planteliv)". I samme forskrifts § 9 første ledd tredje og fjerde punktum følger det også at "Konsekvensutredningen skal ta utgangspunkt i foreliggende kunnskap og nødvendig oppdatering av denne. Der hvor slik kunnskap ikke foreligger om viktige forhold skal det i nødvendig grad innhentes ny kunnskap".

Videre vises det til plan- og bygningsloven § 1-1 fjerde ledd annet punktum siste alternativ (Lovens formål) som sier at "konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives". Dette omfatter også naturmangfold.

Det er viktig at beskrivelsene og vurderingene av kunnskapsgrunnet knyttet til naturmangfold etter plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven gjøres samlet der det er naturlig.

Naturmangfoldloven § 10 om prinsippet om samlet belastning:

- Hvilke eksisterende tiltak eller bruk utgjør en påvirkning på økosystemer, naturtyper og arter?
- Hvilke framtidige tiltak og bruk i økosystemet som man har oversikt over kan utgjøre en påvirkning på naturtyper og arter?
- Hva vil den samlede belastningen (effekten) av planen være, det vil si eksisterende tiltak og bruk, planforslaget og framtidige tiltak og bruk?
- Mangler vi kunnskap om virkningen (effekten) av planens samlede belastning for økosystemer, naturtyper og arter?

Dette må ses i sammenheng med kravene etter blant annet plan- og bygningsloven § 4-2 første ledd (Planbeskrivelse og konsekvensutredning) om "planens forhold til rammer og retningslinjer som gjelder for området", og § 4-2 annet ledd om konsekvensutredninger for nærmere bestemte planer, jf. forsk. 26. juni 2009 nr. 855 om konsekvensutredninger, Vedlegg III. Rammer for krav til innhold i konsekvensutredningen, annet og fjerde ledd om samvirke mellom ulike påvirkninger og tiltakets "kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak".

Det er viktig at beskrivelsene og vurderingene av samlet belastning knyttet til naturmangfold etter plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven gjøres samlet der det er naturlig.

Naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet:

- Selv om man har innhentet kunnskap slik det kreves etter § 8, kan det være at denne kunnskapen ikke er tilstrekkelig til å vite hvilke virkninger beslutningen har for naturmangfold. Føre-var-prinsippet i § 9 kommer da til anvendelse.
- Prinsippet medfører at forvaltningen ved sin beslutning skal ta "sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet."
- Prinsippet skal vektlegges mer desto mer usikkerhet det er om virkningen av beslutningen på naturmangfoldet. Og desto mer sikker kunnskap man har om virkningene på naturmangfoldet, jo mindre vekt får prinsippet
- Selv der det ikke er tilstrekkelig kunnskap om økosystemer, naturtyper og arter og virkningene av planen på disse skal fylkesmannen ut fra sin faglige vurdering og kunnskap om området søke å angi sannsynligheten for å påvirke verdifullt naturmangfold og effekten av planen på disse verdiene.

Naturmangfoldloven § 11 Prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaveren:

- Kostnader ved å hindre eller begrense skade innbefatter alle kostnader ved forebyggende eller gjenopprettende tiltak. I dette kan det også ligge kostnader med å fremskaffe kunnskap.
- Kostnader for å hindre eller begrense skade kan også være kostnader ved overvåking av miljøtilstanden der en tillatt virksomhet finner sted og som den kan ha effekt på.

Naturmangfoldloven § 11 er ikke en selvstendig påleggshjemmel. I plansaker følger hjemmel blant annet av plan- og bygningsloven § 11-9 nr. 8 (Generelle bestemmelser til kommuneplanens arealdel), § 12-7 nr. 12 (Bestemmelser i reguleringsplanen) og § 14-5 (Kostnader) om konsekvensutredninger. Der man er i tvil om hvor langt hjemmelen i plan- og bygningsloven går, vil naturmangfoldloven § 11 tydeliggjøre muligheten til å utrede eller klargjøre konsekvenser for naturmangfold og til å sette eventuelle vilkår knyttet til naturmangfold.

Naturmangfoldloven § 12 Prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder:

- Hvilke alternative lokaliseringer for tiltaket er vurdert, og hva er konsekvensene for naturmangfoldet for disse alternativene.

Dette ses i sammenheng med kravene i § 4-1 annet ledd første punktum (Planprogram) om "hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger".

Dette må også vurderes etter blant annet plan- og bygningsloven § 4-2 annet ledd (Planbeskrivelse og konsekvensutredning) om konsekvensutredninger for nærmere bestemte planer, jf. forsk. 26. juni 2009 nr. 855 om konsekvensutredninger, Vedlegg III. Rammer for krav til innhold i konsekvensutredningen, sjette ledd om "hvilke alternativer som er vurdert".

Videre sier § 11-11 nr. 1 og 2 (Bestemmelser til arealformål etter § 11-7 nr. 5 og 6) at det i arealplanen kan gis bestemmelser om lokalisering av bygninger og anlegg til landbruk og reindrift og til lokalisering av spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse og annen bebyggelse.

Det er viktig at beskrivelsene og vurderingene av alternative lokalisering etter plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven gjøres samlet der det er naturlig.